

Almanach

650 let

650 LET ŠTĚPÁNOVA

1350 - 2000

Štěpánov
červenec 2000

HISTORIE OBCE

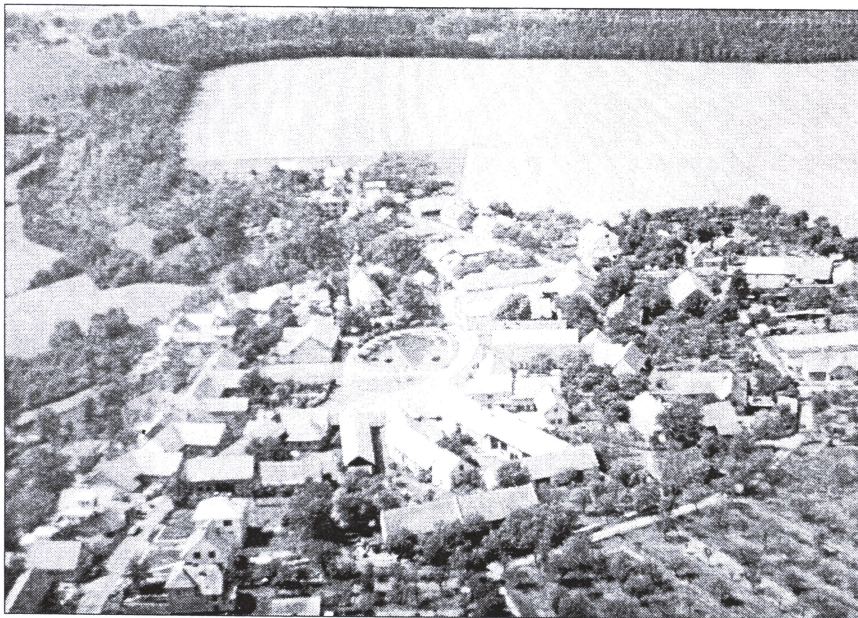
V celém pravěkém období nebylo Skutečsko s velkou pravděpodobností trvale osídleno. Dokladem toho jsou ojedinělé nálezy z mladšího neolitu (cca 4500 - 4000 př. n. l.), které ukazují na to, že sem člověkem přicházel většinou za surovinami a lovnou zvěří. Jsou to kamenné sekyrky ze Skutče, Ofrendy a Rychnova, kamenný mlat ze Štěpánova.

Pravděpodobně eneolitická je také lukostřelecká, pečlivě opracovaná šipka z pazourku nalezená ve štěrku svatoanenského potoka. Mezi první kovové předměty patří nález měděné sekyrky z Proseče. Další pravěké nálezy jsou až z období lužické kultury (cca 1400 - 900 př. n. l.), z Leštinky, kde byl objeven „bronzový poklad“ dvou honosných náramků a mimo to ještě bronzová sekyrka. Prvním bezpečným dokladem trvalého osídlení je nález několika střepů a kovových předmětů z Radčic (kultura laténská). Je to období, kdy na našem území sídlili Keltové.

Do počátků doby římské patří zajímavý nález bronzového knoflíku z let 38 - 64 n. l. v nedalekém Cejřově. Výrazným a základním předělem v historii Skutečska je vznik Českého státu. Nejstarší doklady tohoto osídlení jsou z XII. století, v podstatě již ze středověkého období. Nasvědčuje tomu objev kostrového hrobu v blízkosti ostrohu s vlasovou ozdobou - záušnicí se dvěma esovitými konci. To ukazuje na pravděpodobné osídlení ostrohu Štěpánovského nebo jeho blízkého okolí. Kostrové hroby s bronzovými záušnicemi byly nalezeny ve Zdislavi a Jenišovicích, odkud je záušnice uložena ve sbírkách Národního muzea. Ostatní stejně staré nálezy jsou ze sídlišť, která jsou doložena střepovými nálezy keramiky. Sídliště tehdy existovala ve Skutči, Malinném, Lažanech, Proseči, Předhradí a pravděpodobně také ve Zhoři.

Obec Štěpánov je stará okrouhlice z X. století, s rybníkem uprostřed, na jih s prudkou strání a rovinou na sever ukazuje na založení staroslovanské. Bylo to již za prvního politického rozdělení Čech v župy Vraclav-

ské s župním hradem. Na západní straně ostrohu je kostel sv. Matouše z počátku XIV. století. V roce 1350 uvádí se Štěpánov jako osada farní s kostelem sv. Matouše, která byla děkanátem vysokomýtským přidělena k biskupství Litomyšlskému v roce 1344 Arnoštem z Pardubic a Karlem IV. založeném. R. 1358 byl štěpánovský plebán (farář) Jan ze Štěpánova dosazen za faráře do Míčova.

Celkový pohled na obec

Ustálený název obce pochází z doby křesťanské v tomto kraji, z X. století, kdy kníže Slavník, otec sv. Vojtěcha, dal postavit ve Skutči r. 968 kapli, jak na to ukazuje letopočet na svorníku v kostele špitálském. Přípona „-ov“ zněla původně „-ův“ („-óv“), byl tu Štěpánův dvorec nebo jiný majetek, z čehož vznikl název Štěpánov. Na ostrohu vrchu stála (dle pověsti) tvrz rytíře Štěpána ze Štěpánova již ve XIII. století. Poblíž tvrze byl původní kostel se hřbitovem a fara. Později za nedostatku kněží zanikla a nebyla již obnovena. Kostel se stal filiálním do Skutče. R. 1329 nalézáme „Stie-

panow“ již při zboží rychmburském takže v té době nebo již dříve tento zemanský statek koupí, neb jinak byl v držení panství Rychmburského.

Pověst vypravuje, že rytíře ze Štěpánova připravili o majetek Berkové, ti však ještě v té době Rychmburk nedorželi. Mohli to být Vartenberkové na počátku XIV. století nebo Vilém Flaška z Pardubic, který r. 1360 panství koupil a snad i Štěpánov. V květnu r. 1421 táhl tudy z Chotěbořska přes Skuteč a Štěpánov k Mýtu Žižkovi na pomoc Oldřich Vavák z Jindřichova Hradce se svým vojskem s korouhví modrou se zlatou růží rožmberskou.

Mnozí Skutečtí a Štěpánovští se přidali k jeho vojsku, aby také pomstili upálení lidu a vojska husitského hejtmana Jana Hromátky z Jistebnice Arnoštem z Rychmburka a jeho společníky v Chotěboři, kde bylo upáleno 300 lidí ve stodolách.

Věrný husita Jan Štěpánovský ze Štěpánova s Janem z Mečkova na Újezdě u Vysokého Mýta se stali veliteli ve vojsku Žižkově a zúčastnili se všech bojů. Po Žižkově smrti byli hejtmany Sirotků a Táborů ve vojsku Prokopa Holého, s nímž obléhali také r. 1425 Litomyšl. Jan z Mečkova první slezl hradby hradu Litomyšlského a byl Prokopem Holým ustanoven správcem panství biskupského.

Usadil se v paláci a provozoval všechna práva ve všech jednáních jako biskup až do roku 1433, kdy správu musel postoupiti Vilému Kostkovi z Postupic. Jan Štěpánovský padl se svým vůdcem u Lipan 30. května 1434. Je možno, že byl bratrem nebo synem Petra ze Štěpánova, který je podepsán na smlouvě z r. 1408 s Petrem z Bořic a Oldřichem z Holišovic, již Petr a Přibek z Chroustovic, švagři biskupa Jana Železného, postoupili ves Vračovice za Mýtem Mikuláši a Ondřeji z Rosic.

Petr ze Štěpánova byl snad posledním majitelem tvrze a statku Štěpánova, který r. 1392 nebo před tímto rokem prodal a jméno po něm dále držel. V r. 1454 za Jana Parduse z Vratkova na Rychmburku byl již Štěpánov při rychtě Předhradské (rychmburské) i když mohl být při bližší rychtě Zbožnovské, kde se v té době samostatná rychta uvádí.

Zdá se, že do té doby Jan Štěpánovský ze Štěpánova dvůr i mlýn pod Štěpánovem ještě držel a pravděpodobně měl úmluvu s Janem Vil. z Mečkova, aby po něm dědil nebo od něho majetek koupil, protože dvůr, mlýn a vinice po stráních držel syn Bohuslav z Mečkova, roku 1457 Vilém z Mečkova a po něm Pavel Tluxa Bradlecký z Mečkova. Rod pánů z Mečkova sem přišel z Plzeňska. Drželi tam Vedanice, Mečkov, Lhotu a Činovy. Jejich znakem byl červený štít se dvěma přeloženými meči. Tento rodový znak lze spatřit na náhrobku Lidmily z Mečkova v kostele sv. Trojice ve Vysokém Mýtě.

Pavel Tluxa Bradlecký r. 1470 prodal dvůr i mlýn Václavu Skutečskému, hejtmantu rychmburskému, který se vzdal úřadu pro hrabivost a surovost Heřmana ze Sulevic, purkrabího na Rychmburku, který tu za nezletilého Viléma Parduse z Vratkova pro sebe od roku 1466 hospodařil. Tento svobodný grunt byl jistě dříve částí samostatného zemanství štěpánovského, které poslední majitel rozprodával.

Pod mocnou hrází nejdoleji ležícího rybníka, jichž bylo na potoce proti proudu několik, vedla stará cesta od Skutče po dřevěném mostku přes potok a prudkým obloukem ve stráni k vesnici. Nyní vede nová silnice zčásti po původní hrázi rybníka přes most mírným obloukem a stoupáním na Štěpánov a k Luži. V místech bývalého panského dvora je nyní hospodářské stavení s dosud patrným náhonem, jímž se vedla voda na Zundalkovský mlýn. Pod Příbylovem (Stračínem) byl velký rybník s hrází, která celé údolí přetínala. Po pravém břehu hráze jsou patrné stopy druhého mlýna, který kdysi náležel ke dvoru štěpánovskému a ještě r. 1578 se připomíná. Nad Zundalkovským mlýnem a bažantnicí bylo směrem k Lažanům dle zbytků hrází osm kaprových rybníků, některé z doby Karla IV. „Bažantnice“ se připomíná ještě r. 1780 pravděpodobně jako majetek knížete Kinského, jejíž obraz je na děkanství skutečském i s portrétem Filipovým.

Téhož roku si Skutečští stěžovali na vrchnostenský úřad a tím i na vrchnost přímo Marii Terezii. Mezi jiným uvádějí, že Štěpánov a Prosetín v Rychmburském urbáři z roku 1564 nebyly, jako jejich pět vesnic: Žďá-

rec, Radčice, Malinné, Leštinka a Skutíčko, že se ocitly teprve v novém urbáři z r. 1731.

Roku 1518 při postupu Litomyšle Vilémem II. Kostkou z Postupic jeho bratřím, byl svědkem Petr Štěpánovský ze Štěpánova, poslední toho jména. Byl panošem či úředníkem pánů Kostků z Postupic, vnukem Jana Štěpánovského, padlého u Lipan.

V roce 1521 řádl na Štěpánově mor. V „knize smluv svatebních“ ve Skutči je k tomuto záznamu poznámka: „... a před tím časem začalo se dříví roubati k mezi v této stráni od Štěpánova z kraje nebo duole již bylo porubáno.“ V r. 1584 měl Štěpánov jen 12 osedlých gruntů z čehož lze usoudit, že utrpěl válkami a morem. Jižní štěpánovské stráně v dobách vlády Karla IV. byly osázeny vinnou révou, jak tomu nasvědčuje dosud zachovalý místní název stráně a polí „Na vinicích“. Zánik vinic lze přisoudit nízké kvalitě sklízených hroznů, a tak došlo pravděpodobně k následnému osázení volné plochy dubinami. Ještě v minulém století v místech „Bažantnice“ bylo několik památných dubů zachováno. Také nad Skutíčkem byly dubiny i stráně „stračínské“ pokryty dubinami a borovicemi, o nichž čteme v zápisech skutečských z r. 1675, že tu staré duby a borovice, na kterých se kříže spatřiti mohou, sloužily za mezníky. V zápisech je možno číst „staré důbraviny“.

Starý kostelík z XIII. nebo XIV. století tak zchátral, že Lev Burian Berka z Dubé, synovec arcibiskupa Zbyňka Berky z Dubé, dal r. 1623 postavit nový ve slohu barokním. Dal jej postavit na paměť vítězné bitvy na Bílé Hoře. Byl katolík a habsburkovec, do hraběcího stavu Ferdinandem II. povýšený. Zemřel v roce 1625, proto stavbu a částečně vnitřní zařízení dokončovala jeho manželka Františka Hypolita Eusebie z Fyrštemberka. Lev Burian Berka dal v roce 1618 zřídit zvon do kostela v Krouně.

Kostel ve Štěpánově měl 4 zvony, z toho 2 zvony byly z XV. století, třetí veliký zvon byl roku 1580 slit Eliášem Stodolou v Hradci Králové nákladem manželů Jana a Marty Teláků. Byl znovu přelit za 240 zl. roku 1784 v Hradci Králové Hynkem Drakem. Není zaznamenáno, čím nákladem

byl zvon znovu přelit. Byl to asi patron kostela hrabě Filip Kinský, který o patronátní kostely pečoval. Poslední zvon byl slit v roce 1556 v Hradci Králové M. Václavem, kovářem. Není známo čím nákladem. Za I. světové války byly zvony z kostela vzaty.

Letecký pohled na náves a kostel sv. Matouše

Banitá věž kostela byla přistavena roku 1786 za 1044 zlatých, do té doby byla zvonice dřevěná. Také zákristie musela být v r. 1798 nově sklenuta nákladem hraběte Františka Kinského. Nynější hlavní oltář je z XVIII. století, zbytky starého s původním obrazem sv. Matouše z r. 1652, darovaného Bohuslavem Berkou z Dubé a jeho manželkou Marií Eliškou, rozenou Kinskou, byly uloženy ještě roku 1902 v síňce věže. Na stěně oblouku v chrámové lodi je znak Kinských, tři bílé zuby na černém poli. Na pravé straně, nyní již nejasný znak, považovaný za znak Berků. Nad sanktuariem bez dveří je obrácený štítek špičkou nahoru se zkříženými petrskými klíči. Na dveřích vchodu do zákristie je přibit vyřezávaný znak

Berků - dvě zkřížené ostrve. Na chóru, který je na dvou dřevěných sloupech, jsou varhany. Kazatelna je z opukového kamene bez ozdob. Věž byla znovu pokryta v roce 1881.

V roce 1677 měla kolatura štěpánovská s Novou Vsí, Bělou a Radimí jen 193 odrostlých obyvatel nad 12 roků. V třicetileté válce byl Štěpánov v r. 1644 a 1648 vyplněn Švédy, kteří sem zajížděli na plen z Chrudimi. Roku 1715 zde tábořili dělostřelci Schönbornovi, jeho dragouni v České Rybné. V roce 1742 měl Štěpánov jen šest sedláků a pět chalupníků. V seznamu evangelických rodin na panství v roce 1784 nebyla ve Štěpánově žádná jako ve Skutči.

Pod Štěpánovem protéká svatoanenský potok údolím, které se stáčí k severu a je z obou stran sevřeno převážně borovým a smrkovým porostem na stráních a pokračuje přes „hvozď hrubovický“ na Hroubovice. V ústí údolí je zřízena městská vodárna zásobující dobrou vodou široké okolí. V sousedství se dříve nalézala motokrosová dráha skutečského Svazarmu. V nejširší části údolí pod „Hanusovými zámky“ se nacházelo rekreační a školící středisko Početnické stanice Praha, dříve to byla v ši-

Bývalé letovisko „Restaurace u sv. Anny“

rokem okolí známá restaurace s vanovými lázněmi sousedící s kapličkou sv. Anny (postavenou r. 1831 na paměť řádění cholery). Pod touto vyvěrá mocný pramen nikdy nezamrzající železité vody, kterou lid má za léčivou. Dřívější poutníci se tu zastavovali a omývali si hlavně oči. Dříve tu bývala kaplička dřevěná, o které si místní lid vypravuje pověst k jejímu založení.

V roce 1873 se v blízkosti hostince začalo hledat uhlí pomocí vrtů na pozemku Jana Bureše. Práci řídil havíř Vilém Band z Kamenice v Sasku, který byl také vedoucím několikaletých pokusů kutání u Skutíčka v letech 1859 až 1870 pro společnost saských a českých účastníků. V r. 1875 v údolí svatoanenském při vrtání vytryskl tak mohutný pramen artézské studny ze 100 m hloubky, že další pokusy byly zastaveny. Vilém Band nabízel Nové Vsi zavedení vody nahoru do vesnice. Občané však tuto možnost nevyužili. Teprve roku 1893 je voda tlačena trkačem do vrchu na Novou Ves do kašny.

Vila v „Údolí sv. Anny“

Nad Kubátovou vilou, dříve Kohoutovou, ve které ve 30. letech bydlel houslový virtuos Váša Příhoda, na ostrohu zůstaly nepatrné stopy hradiště „Hanusovy zámky“. Na přelomu století ještě se zbytky příkopu, valu a náspu. Místní lid si vypravuje, že tu bývala tvrz rytíře Hanuse ze Štěpánova. Bylo to hradiště a strážště z V. - IX. století na hranicích župy Vraclavské a Chrudimské. Nedaleko odtud byly nalezeny kulturní jámy s popelem, bez časového písemného záznamu.

Od Štěpánova na východ při silnici ke Zbožnovu byly tři památné lípy, které jsou v seznamu chráněných stromů, a nedaleko od nich je na nejvyšším vrcholu umístěn vodojem, který zásobuje Štěpánov, Zbožnov a Lhotu u Sk. vodou od r. 1959. Do této doby byla pitná voda ručně doňášena nebo dovážena potahem ze studny pod Štěpánovem, v době sucha zpod kapličky u sv. Anny, která nezamrzá ani v největších mrazech. Užitková voda byla odebírána ze studny na návsi. Obě studny jsou zachovány, ale bez odběru vody.

Štěpánov byl od počátku vesnicí ryze zemědělskou. Když se v minulém století na Skutečsku a Prosetínsku začínají otevírat lomy, odcházejí někteří obyvatelé za výdělkem a získávají sezónní zaměstnání v lomech. Postupem času se tato výhradně ruční práce stává celoroční a „kameničina“ stálým finančním zdrojem. Nejprve to byla potřeba užitkového kamene i stavebního k výrobě schodů, koryt, veřejí, valch, překladů, dlaždic i pomníkárských výrobků, proto byly počátkem 19. století na Příbylově otevřeny opukové lomy. Při stavbě železniční trati Pardubice - Havlíčkův Brod se začalo s lámáním žuly, která se od té doby stává znamenitou surovinou k výrobě šterku všeho druhu a zvláště dlažebních kostek. Vznikl tak základ nového rozsáhlého průmyslu kamene. Po první světové válce se zde pracuje asi v padesáti čtyřech závodech. Pozdější rozmach obuvnického průmyslu spolu s kamenno-průmyslem se stává hlavním zdrojem obživy mnohých obyvatel Štěpánova.

V roce 1922 dochází na návsi k odhalení pomníku padlých v první světové válce. V roce 1930 má Štěpánov podle sčítání 56 obytných domů

a 436 obyvatel. Ve vesnici byly dva hostince, jeden obchod, jejich majitelé zároveň hospodařili. Od r. 1930 bylo v čp. 56 pekařství. Na čp. 18 bylo od nepaměti kolářství. Ve vsi bylo také kolářství v čp. 51 u Hubených, krátkou dobu též truhlářství v čp. 62. Po dobu okupace zaniká veškerý kulturní život vesnice a těžkou ztrátu utrpěl i požární sbor. Vesnicí procházejí kontroly hospodářských zásob a lidé si oddechli až v prvních radostných květnových dnech r. 1945.

Památník padlých v první a druhé světové válce

Po sloučení obcí v r. 1960 se projevovala nutnost ve Štěpánově dále budovat to, co obci dosud chybělo, aby to odpovídalo době a stylu života občanů. Již dříve v letech 1954 - 1957 byla připravována stavba kulturního domu. V r. 1957 - 1958 dochází k založení JZD a je prováděna stavba vodovodu. I když stavba vodovodu byla dodavatelským způsobem prováděna, i tak bylo v obci pro každého hodně práce. Po dostavbě vodovodu

v roce 1959 se ihned přistupuje ke stavbě kravína za čp. 3 a 43, aby mohlo být přikročeno k modernímu ustájení dobytka. V té době se vyskytla po několikaleté snaze možnost uskutečnit stavbu dlouho očekávané požární zbrojnice. Ke stavbě bylo přikročeno 1. 5. 1964 a k 31. 12. 1964 byla v podstatě zbrojnice dokončená, kolaudace byla 29. 12. 1964. Na stavbě pracovali převážně členové požárního sboru, zvláště obětavost a zásluhy při stavbě prokázal p. Josef Janko. Při omítání pomáhali i členové požárního sboru z Otradova. Práce všech, kteří se o výstavbu zasloužili, byla oceněna při jejím otevření v r. 1965. Nyní je v budově mimo dvou boxů pro požární techniku také schůzová místnost. V poschodí je umístěna místní lidová knihovna. V r. 1970 se slučují zemědělská družstva Štěpánova a Zbožnova, o rok později se slučuje i JZD Lhota u Skutče a vzniká sloučené JZD „Tři lípy“ se sídlem ve Štěpánově. V r. 1973 se tento zemědělský útvar rozšiřuje o JZD Perálec a JZD Hluboká a vzniká komplexní zemědělský celek JZD „Budovatel“ se sídlem v Perálci.

V obci se již delší čas projevovala potřeba menšího sálu pro shromáždění občanů při akcích, kterých ve Štěpánově bylo vždy pořádáno poměrně dost. Dosavadní sál v pohostinství dosloužil. V r. 1980 - 81 byla provedena přestavba skladu umělých hnojiv JZD, který byl majetkem MNV, na společenskou místnost. Čistě brigádnickou prací vznikla společenská místnost pro 100 osob. Stavba tvoří jeden celek s požární zbrojnicí. Hasiči také v obci vybudovali přírodní areál s tanečním parketem. Rok 1982 byl sváteční pro všechny hasiče v obci, neboť místní organizace sboru dobrovolných hasičů oslavila sté výročí od započetí činnosti. Na oslavy byli přizváni štěpánovští rodáci a byl vydán almanach. V témže roce byla provedena rekonstrukce elektrického rozvodu na letním parketu.

V roce 1986 přechází obec Štěpánov pod správu města Skutče, kde se trvá až do současnosti. V tomto roce bylo také započato s budováním rybníka v údolí. Po roce 1989 došlo k významným změnám v politické situaci, což se významně promítlo i do života naší obce.

Pohled na rybník v údolí

I nadále se občané podíleli na zlepšování a úpravách v obci. V létě roku 1992 byl z místní návsi odstraněn poslední ze tří kaštanů u křížku. O rok později byla provedena oprava hráze rybníka. Rok 1994 byl ve znamení komunálních voleb do obecního zastupitelstva města Skutče. V těchto volbách zvítězila KDU - ČSL, která také zaujala vedoucí postavení v radě Města Skutče.

Bývalé školici a rekreační zařízení „PORS“ v údolí Svaté Anny bylo pronajato a slouží k rekreačním účelům penzionu „Zámeček u Sv. Anny“ zřízeného v prostorách vily postavené továrníkem Jonášem z Hroubovic, později vlastněné pány Šlemrem, Kohoutem, Kubátem a nyní majitelem panem Karafiátem, který je také provozovatelem výše zmíněného penzionu.

V roce 1999 došlo k odkoupení pozemku sousedícího s místním ZD. Na tomto pozemku bude v příštích letech vybudováno hřiště, které naší obci dlouhá léta chybí. V roce 2000 v rámci přípravy oslav první pí-

semné zprávy o obci byla opravena a rekonstruována studna na návsi a provedeny další úpravy pro zlepšení vzhledu obce.

V budoucnu se všichni stále snažme poctivě a obětavě pracovat pro dobro Štěpánova. Jen tak budoucí generace budou moci naši práci zhodnotit, o což nám všem, kteří žijeme ve Štěpánově, jde. My, občané Štěpánova, jsme na svoji obec hrdí a věříme, že tomu tak bude i v budoucnu.

Počet obyvatel Štěpánova:

rok 1930	-	436 obyvatel
rok 1970	-	243 obyvatel
rok 1980	-	197 obyvatel
rok 2000	-	174 obyvatel

Z HISTORIE SDH

Snaha o zřízení požární ochrany obce měla počátek v roce 1882 při jednání obecního zastupitelstva. Tehdejší návrh občana Josefa Maliny čp. 13 byl schválen a přednesen na další schůzi obecního zastupitelstva s přizvanými ostatními občany obce. Celá obec uznala potřebu požární ochrany a byla zakoupena jedna džběrová stříkačka a dvě stříkačky ruční. Nakonec po schválení na občanské schůzi dne 28. července 1882 byla zakoupena dvoukolová ruční stříkačka za 500 zl. K vlastnímu založení sboru došlo na obecní schůzi, kdy se dobrovolně přihlásilo 35 občanů.

První seznam členů:

1. Josef Malina	19. Jan Čečetka
2. Josef Sahula	20. Antonín Lacman
3. Josef Čáp	21. Josef Musil
4. Jan Lacman	22. Antonín Řezníček
5. Josef Jůza	23. Josef Chrudimský
6. František Polák	24. Josef Novotný
7. Josef Sedlák	25. František Solil
8. Josef Vtípil	26. František Hromádko
9. František Zikmund	27. Josef Netolický
10. Vojtěch Rejda	28. Josef Bouška
11. Václav Novotný	29. František Poslušný
12. František Hruška	30. Václav Novotný
13. Josef Šinkora	31. Josef Šinkora
14. Václav Veselý	32. Leopold Hanus
15. František Hanus	33. Karel Kalivoda
16. Jan Rejda	34. Josef Dalecký
17. František Sahula	35. Josef Chrudimský ml.
18. Jan Kacafírek	

1882 - 1913

První záznam o účasti u požáru je zaznamenán 4. 2. 1885, kdy sbor úspěšně zasahoval ve Skutíčku. Dne 17. 3. 1891 účast při požáru ve Skutči, zásah byl proveden dříve, než zasáhl místní sbor. V roce 1900 uspořádal místní sbor sjezd hasičské jednoty okresu Skuteč. Sbor měl v tomto roce 25 členů. Téhož roku byla zakoupena čtyřkolová jednoproudová stříkačka se sto metry hadic a šesti žebříky. V roce 1901 došlo ke změně výboru a je zaznamenána účast při požáru ve Skutči.

Požární sbor rozšiřuje své původní poslání na ochranu při všech živelných pohromách, koná i službu první pomoci. V roce 1903 byla při sboru zřízena pobočka pohřební pokladny Ústřední hasičské jednoty. V roce 1905 měl sbor 20 členů. Zúčastnil se župního sjezdu ve Skutíčku a v následném roce župního sjezdu v Pokřikově. V roce 1906 byly přikoupeny dvě ruční stříkačky. Následující rok byl bohatý na požáry. Byl zakoupen naviják hadic. V roce 1908 měl sbor 22 činných členů. Uskutečnila se čtyři praktická cvičení a dvě valné hromady. V příštím roce bylo pořádáno osm praktických cvičení a sbor zakoupil zdravotnickou lékárníčku. V roce 1911 přijaty nové stanovy vydané Ústřední hasičskou jednotou. Sbor se doplnil o potřebnou výzbroj. V těchto letech byla kulturní činnost minimální.

Účast u požárů v letech 1882 - 1913:

- Skutíčko (1885 a 1887)
- Luže (1887 a 1903)
- Skuteč (1891, 1896, 1905, 1907 a 1912)
- Lhota (1896)
- Zbožnov (1905)
- Hroubovice (1907)
- Malinné (1907)
- Lešany (1910)

1914 - 1919

První světová válka přerušila slibný rozvoj hasičského sboru. Většina členů byla povolána do vojenské služby. Domů se již nevrátili Josef Netolický, Alois Veselý, Josef Veselý, Josef Petr, Alois Novotný a Josef Putnar. Omezená činnost se projevila i v písemných záznamech. V roce 1915 byl zaznamenán požár v obci u Aloise Boušky, domek byl požárem zcela zničen, okolní objekty byly ochráněny, i když měly doškové střechy a byl silný vítr. Sbor držel v době žní noční protipožární hlídky. V roce 1919 byly uskutečněny volby funkcionářů a běžná spolková činnost byla obnovena.

1920 - 1950

V prvních letech republiky se spolková činnost začala opět obnovovat.

Dvacátá léta znamenala v hasičství technický převrat. Náš sbor zakoupil od firmy Stratílek z Vysokého Mýta novou čtyřkolovou motorovou stříkačku za 19 000,- Kč. Tato částka byla uhrazena ze sbírky v obci, subvence a vlastních prostředků sboru.

V roce 1922 byl odhalen za účasti 16 členů sboru pomník padlých v první světové válce. Spolková činnost byla obnovena, uskutečnilo se 11 praktických cvičení, 4 členské, 2 výborové schůze a jeden ples. Došlo ke změně oslovení z přítele na bratra. V roce 1924 čítal sbor 27 činných a 3 čestné členy. Dalšího roku se zúčastnili členové sboru sjezdu Českého hasičstva v Brně. 19. června 1927 byl v obci uspořádán župní sjezd hasičstva Skutečska. U požáru zasahoval sbor v místě u Františka Kroulíka za silného větru a mrazu, na požářišti setrval celou noc. V roce 1931 vystupoval sbor na župním cvičení v Proseči a sjezdu v Pardubicích. 12. června 1932 sbor oslavil 50 let od svého založení, k tomuto výročí bylo v obci uspořádáno okrskové cvičení. 27. července sbor jako hlavní pořadatel zajišťoval krojovanou dožinkovou slavnost.

V roce 1934 sbor zakoupil novou motorovou stříkačku od firmy Stratílek za 19 000,- Kč, včetně sta metrů hadic. Stará stříkačka byla prodána za 2 000,- Kč. Dva členové se zúčastnili sjezdu hasičstva v Opavě. Bylo ustaveno žákovské soutěžní družstvo ve věku 10 - 15 roků. O rok později zasahoval sbor v místě u Františka Štěpánka. V roce 1936 se konal krajský sjezd v Poličce, kterého se sbor zúčastnil se šesti členy. Při konání hasičského plesu došlo k události, která vzrušila celou obec i široké okolí. Sbor zasahoval u dvou požárů současně, které záměrně založil služební z nevysvětlitelných důvodů u Čenka Šťovíčka a Ladislava Fikejzla a sám se oběsil. Sbor úspěšně zasáhl a na požářišti setrval 10 hodin. V roce 1937 měl sbor 26 činných členů. 8. srpna se 7 členů zúčastnilo krajského sjezdu v Ústí nad Orlicí. Župní hasičskou školu absolvovali 4 členové. 13-ti členů žákovské hasičské družstvo, které vedl Josef Janko, si úspěšně vedlo na okrskovém cvičení v Oldřeticích. Následujícího roku po vyhlášení mobilizace nastoupilo 6 členů sboru vojenskou službu. Změnil se název sboru na nový „Sbor hasičů ve Štěpánově“.

V roce 1939 byla hasičská činnost podstatně ochromena. Velitel sboru Čenek Šťovíček byl jmenován zástupcem velitele II. obvodu Okresní hasičské jednoty 57 a jednatel sboru Jan Sahula velitelem I. okrsku II. obvodu OHJ 57. K 31. 12. sbor vykazoval 19 činných, 12 přispívajících členů, z toho 5 v záloze. Následkem válečných událostí byla činnost sboru v dalších letech téměř zastavena. Cvičení se konalo pouze v jarních měsících roku 1942. Plánovaná valná hromada byla zakázána. Odpovědnost za sbor převzal velitel Čenek Šťovíček. 60-ti leté výročí založení sboru nebylo dovoleno oslavit. Sbor musel mít vycvičena dvě družstva mužů a „železnou“ zásobu benzínu. V roce 1944 vyvrcholila činnost sboru uspořádáním cvičení I. okrsku ve Štěpánově za účasti sborů ze Skutče, Rychmburku, Skutíčka, Lažan, Dolů, Lhoty, Zbožnova, Košumberku a Bělé. První místo obsadilo družstvo ze Štěpánova.

15. prosince 1944 byli gestapem zatčeni a převezeni do Pardubic velitel sboru Čenek Šťovíček a jednatel sboru Jan Sahula. Po několikadenním vyslýchání byli převezeni do pevnosti v Terezíně. 29. dubna 1945 se

Čenek Šťovíček vrátil domů, a i když byl nemocen, myslel na své okolí. Naočkovaný tyfus ho vytrhl z rodinného kruhu a byl převezen do nemocnice ve Vysokém Mýtě, kde přes veškerou lékařskou péči zemřel v době, kdy se celý národ radoval ze svého osvobození. 12. května 1945 se vrátil s podlomeným zdravím z terezínské pevnosti Jan Sahula a úspěšně se vyléčil v nemocnici. 23. května se sbor rozloučil s Čenkem Šťovíčkem. V roce 1946 se stal velitelem sboru Rudolf Doležálek. 19. května byla v obci odhalena deska padlých z II. světové války Čenku Šťovíčkovi a Vladimíru Čmelíkovi.

V roce 1948 převzal starosta sboru Václav Šťovíček diplom za 50-tiletou činnost ve sboru od Ústřední hasičské jednoty. Dalšího roku sbor předvedl úspěšný zásah u požáru v místě, u Josefa Šinkory čp. 5, který vznikl od blesku. Družstvo mužů se v minulých letech pravidelně účastnilo župních cvičení.

1951 - 1981

V roce 1951 došlo k reorganizaci hasičstva a změnil se název sboru na „Československý svaz hasičstva“. Při výroční valné hromadě byli předány diplomy za obětavost a službu pro veřejnost Františku Kusému, Antonínu Charouzovi, Janu Kunhartovi, Janu Burešovi a Janu Kropáčkovi. O dva roky později opětná reorganizace a opět změna názvu sboru na „Československý svaz požární ochrany“. Na stříkačce byla provedena přestavba z kolového podvozku na pneumatiky.

Rok 1955 přinesl pro sbor potřebné oživení způsobené účastí soutěžního družstva na krajském kole v Ohrazenicích. V roce 1958 byla převzata dlouho očekávaná stříkačka DS - 16. Soutěžní družstvo, pod vedením Jaroslava Kropáčka, zvítězilo v okrskové soutěži a postoupilo do okresního kola. V roce 1959 soutěžní družstvo pravidelně nacvičovalo. Zvítězilo v okresním kole v Herálci a postoupilo do krajského kola v Heřmanově Městci, kde v konkurenci 28 družstev získalo čtvrté místo. V červenci ro-

ku 1962 oslavil sbor 80. výročí svého založení. Členové soutěžního družstva získali odznak Vzorný požárník III. stupně. Zúčastnili se okresní soutěže a z 18 družstev získali druhé místo. V soutěži jednotlivců zvítězil strojník soutěžního družstva Josef Kropáček.

1. května 1964 bylo započato s výstavbou požární zbrojnice. V následujícím roce získal sbor „Čestné uznání VČKNV v Hradci Králové“ za práci pro společnost u příležitosti stého výročí trvání požární ochrany v Čechách. Dále byli odměněni členové výboru Josef Janko zlatou medailí „Za zásluhy“ a Miroslav Mládek bronzovou medailí „Za zásluhy“. Družstvo mužů získalo v okresním kole v Proseči šesté místo (technická závada). Do nových prostor zbrojnice bylo přiděleno požární vozidlo T - 805. V roce 1966 soutěžní družstvo vyhrálo okrskovou soutěž v Lažanech a obvodové kolo soutěže v Kamenickách. V okresním kole na Seči získalo 3. místo.

V roce 1969 došlo k opětné reorganizaci hasičstva a k přijetí názvu „Český svaz požární ochrany“. Družstvo mužů získalo druhé místo v okresním kole v Chroustovicích. Byla rozšířena požární zbrojnice o potřebný sklad. Družstvo v okresním kole soutěže požárních družstev v Bořicích získalo 3. místo. Sbor zřídil v prostorách zahrady na okraji obce letní parket připomínající dřívější „letovisko sv. Anna“. U požáru zasahoval sbor dvakrát, v červenci 1970 u Františka Záruby čp. 34 - požár byl způsoben bleskem a v červnu 1971 u Blaženy Volfové čp. 24 - příčina požáru nebyla zjištěna. V roce 1972 sbor uspořádal slavnost k devadesátiletému výročí svého založení. Byla shlédnuta ukázka zásahu moderní technikou, slavnost byla ukončena veselící v prostoru parketu za účasti jedenácti sousedních sborů a družebního sboru ze Žumberka. Sbor každoročně spolupracoval s místním JZD a prováděl preventivní kontroly požární bezpečnosti v obci. V roce 1974 družstvo mužů vyhrálo okrskovou soutěž ve Skutči a v okresním kole v Trhové Kamenici získalo šesté místo. V březnu tohoto roku bylo založeno nové požární družstvo žáků pod vedením Stanislava Matouše a zapojilo se do celostátní hry „Plamen“. Soutěžní družstvo vyhrálo soutěž okrsku v Radčicích. Bylo dokončeno sociální zařízení v prostoru letního parketu.

Požární družstvo žáků - 1978

Ani v následujících letech nestál sbor stranou veřejného dění v obci, rovněž v kulturní činnosti patří sbor mezi nejaktivnější složky obce. Soutěžní družstvo mužů v roce 1976 získalo 1. místo v okrskové soutěži a 6. místo v okresním kole soutěže požárních družstev. Spolu se skupinou ČSČK bylo uspořádáno 6 kulturních akcí a autokarový zájezd do Prahy. O rok později získalo družstvo mužů 2. místo na okrsku v Radčicích. Družstva žáků se zúčastnila soutěže hry „Plamen 77“ v Hluboké. Vedoucí družstev mladých požárníků Stanislav Matouš obdržel bronzovou medaili „Za socialistickou výchovu“.

V roce 1978 byl sbor zařazen do skupiny pomocných výjezdových jednotek C 2. V prostoru parketu byla zastřešena část laviček a oplocena téměř polovina celého areálu. Byl vztyčen ocelový sušák hadic zhotovený brigádnicky členy sboru. Družstvo mladých požárníků na okresní soutěži v Mírově získalo 1. místo v požárním útoku a celkově skončilo na sedmém místě. V roce 1979 se sbor zúčastnil obvodové soutěže v Lažanech, muži obsadili 2. a 3. místo a mladí požárníci svoji kategorii vyhráli. Druž-

stvo mladých požárníků se zúčastnilo vyhodnocení hry „Plamen“ v Kopáči u Heřmanova Městce, kde získalo druhé místo v okrese za celoroční činnost. V červnu tohoto roku převzal sbor novou stříkačku PPS - 12.

V roce 1980 družstvo mužů vyhrálo okrskovou soutěž ve Skutči a při okresní soutěži v Chraští obsadilo 3. místo z 22 zúčastněných družstev. Sbor převzal do užívání požární automobil Avia A 30 - DVS. Dokončilo se oplocení parketu. V následujícím roce se družstvo mužů účastnilo na obvodové soutěži v Proseči u příležitosti 100. výročí založení sboru a umístilo se na 4. místě. 3. července sbor úspěšně zasahoval a podílel se na úplné likvidaci požáru prodejny Oděvy ve Skutči. K 31. 12. 1981 měla členská základna 66 členů, z toho jedna žena.

1982 - 2000

Roku 1982 proběhly oslavy stého výročí založení místního požárního sboru. Sbor stále tvořil nejaktivnější a nejpočetnější složku obce při pořádání kulturních i brigádnických akcí v obci. V roce 1984 se sbor zúčastnil zásahu u požáru na Zbožnově u Dušků. Sbor se účastnil oslav stého výročí založení SDH v Krouně. O rok později proběhly volby nového výboru SDH. V roce 1987 byla provedena, za značné účasti členů sboru, oprava zdi u místního hřbitova. Sbor se každoročně účastní okrskových cvičení. V roce 1990 úspěšně zasahoval sbor u požáru stohu u místního JZD. Tohoto roku bylo také ustaveno žákovské soutěžní družstvo, které pod vedením Jaroslava Matouše a Jiřího Doležálky po několik let úspěšně reprezentovalo naši obec v soutěžích „Hry Plamen“.

V roce 1991 se uskutečnilo nové uspořádání sborů českého hasičstva s názvem „Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Byl zvolen nový výbor sboru. Družstvo mladých hasičů v květnu navštívilo Všeobecnou celostátní výstavu v Praze. Do nově zřízené hasičské pojišťovny sbor složil 2 000,- Kč na pojištění členů při zásahu. V roce 1993 byl vyznamenán nejstarší člen sboru Josef Janko za celoživotní práci pro sbor nejvyšším

vyznamenáním odznakem sv. Floriána. V témže roce se účastní členové sboru opravy hráze rybníka na návsi. V roce 1995 se sbor účastní oslav 120. výročí založení SDH ve Skutči. O rok později sbor získává do vlastnictví stodolu „u Šmejdu“, ze které v následujících letech svépomocí vybudoval sklad materiálu. 21. 4. tohoto roku se sbor podílí na likvidaci požáru lesa u obce Lhota. Bylo ustanoveno soutěžní družstvo mužů, které se zúčastnilo několika soutěží v rámci okresu. V tomto roce se také dočkal potřebné rekonstrukce taneční parket. Starý dřevěný parket byl nahrazen novým betonovým, bylo zhotoveno nové oplocení a položena nová krytina na přístřešek. Sbor se také podílel na úpravě návsi, kde byly položeny obrubní kameny.

V roce 1997 se soutěžní družstvo mužů přihlásilo do „II. ligy okresu Chrudim v požárním sportu“, počínalo si nad očekávání a umístilo se celkově na 3. místě, což znamenalo, že mu o jedno místo unikl postup do I. ligy. V roce 1998 byla dokončena celková rekonstrukce stodoly „u Šmejdu“. Nadále zastává sbor nejaktivnější složku obce a zajišťuje údržbu veřejných prostor v obci a kulturní vyžití mládeže z celého okolí při diskotékách na místním tanečním parketu. V roce 1998 se soutěžní družstvo věnuje pravidelnému nácviku a vítězí v dalším ročníku II. Ligy okresu. Soutěžní družstvo celou zimu pracuje v místním pohostinství a výdělek použije na nákup a přípravu soutěžní požární stříkačky PS - 15. Po vítězství v okrskovém kole se družstvo účastní okresního kola, kde ho až technická závada na stroji připraví o celkové 3. místo. Družstvo i nadále soutěží a v celkovém hodnocení Hasičské ligy Chrudimska v požárním sportu se umísťuje na 2. místě ze čtrnácti účastníků, zvítězilo soutěžní družstvo SDH Blatno. O reprezentaci sboru se kromě soutěžního družstva mužů už po dva roky stará smíšené družstvo mladých hasičů, které se zúčastňuje soutěží celoroční „hry Plamen“ a dále i pohárových soutěží pro děti.

Soutěžní družstvo mužů - 1999

V roce 1999 došlo za velké účasti členů sboru k rekonstrukci kulturního zařízení ve Štěpánově. Již po několik let úspěšně probíhá spolupráce s Mysliveckým sdružením „Hubert“ Luže a Rybářským svazem Skuteč.

Členové hasičského sboru budou i nadále pracovat pro obec a co nejlépe reprezentovat občany Štěpánova.

Seznam členů SDH v roce 2000:

1. Bureš Martin	31. Matouš Josef
2. Bureš Radoslav	32. Matoušová Helena
3. Čápová Anna	33. Menc Jaroslav
4. Červák Pavel	34. Menc Vladimír - zást. velitele
5. Čmelík Milan	35. Novák Jaroslav
6. Čmelík Radek - velitel	36. Novotný Jiří
7. Doležálek Jiří	37. Petrák Stanislav
8. Doležálek Zdeňek - jednatel	38. Pícha Jaroslav
9. Doležálek Zdeněk ml. - strojník	39. Píchová Drahomíra
10. Fikejzl Petr - člen rev. komise	40. Polanský Petr
11. Fikejzl Ladislav - člen výboru	41. Popeláková Milena
12. Fikejzl Tomáš	42. Putnar Longin
13. Holubář Lukáš	43. Roušar František
14. Horák Petr	44. Sádovský Libor
15. Hromádka Vladimír	45. Sejkora Václav - strojník
16. Janko Josef	46. Sejkorová Jana
17. Kropáček Jaroslav	47. Sodomka Martin
18. Kropáček Josef	48. Sodomka Michal
19. Kropáček Miloš	49. Štěpánek Miroslav
20. Kropáčková Vladimíra	50. Tichý Alois
21. Křemeňák Jiří	51. Uchytil Bohumil
22. Kunhart Alois	52. Uličný Jiří
23. Kunhart Luboš - ved. mládeže	53. Vodička Pavel
24. Kunhart Roman - preventista	54. Vokáč Aleš - ved. rev. komise
25. Kunhartová Věra - pokladní	55. Vtípil Ivan - starosta
26. Kvasna Milan	56. Vtípil Pavel - ved. mládeže
27. Kysela Jaroslav	57. Vtípilová Marie - člen rev. kom.
28. Kysela Václav	58. Záruba František
29. Majvald Jiří	59. Zárubová Milada
30. Matouš Jaroslav	60. Petr Josef

650 LET ŠTĚPÁNOVA

Vydal: Městský úřad Skuteč

Zpracoval: Zdeněk Doležálek st.

Grafická úprava: Pavel Vtípil

El. sazba: Vladislav Kufa

Tisk: Tiskárna Nové Město

Náklad: 350 ks

1350 - 2000

Pr. v. č. 10.044

MĚSTSKÉ MUZEUM
SKUTEČ 53° 73